

Науково-виробничий журнал

Держава та регіони

серія: економіка та
підприємництво

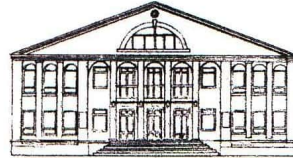
Державний університет
"ЗІДМУ"

Держава та регіони

Серія: Економіка та
підприємництво

№ 1, 2003 р.

Науково-виробничий журнал

Рекомендовано до друку Вченою радою Гуманітарного університету "ЗІДМУ"
25.12.02 р., протокол № 4.

Головний редактор

Мельник Л.Ю., професор, доктор економічних наук.

Редакційна рада:

Карташов Є.Г. - голова Запорізької обласної державної адміністрації, кандидат економічних наук; **Єфименко Т.І.** - голова Запорізької обласної державної податкової адміністрації, кандидат економічних наук; **Поляк О.В.** - міський голова м. Запоріжжя; **Огаренко В.М.** - ректор Гуманітарного університету "ЗІДМУ"; **Горбань О.М.** - перший проректор Гуманітарного університету "ЗІДМУ", професор, доктор фізико-математичних наук.

Редакційна колегія:

Глазунов В.В. - заступник головного редактора, доцент, кандидат філософських наук (Запоріжжя); **Корецький М.Х.** - заступник головного редактора, доцент, кандидат економічних наук (Запоріжжя); **Макаренко П.М.** - професор, доктор економічних наук (Дніпропетровськ); **Плаксієнко В.Я.** - професор, доктор економічних наук (Дніпропетровськ); **Салига С.Я.** - професор, доктор економічних наук (Запоріжжя); **Семенов Г.А.** - професор, доктор економічних наук (Запоріжжя); **Чупіс А.В.** - професор, доктор економічних наук (Запоріжжя); **Кашенко О.Л.** - доцент, доктор економічних наук (Запоріжжя); **Мерзляк А.В.** - доцент, кандидат економічних наук (Запоріжжя); **Князев В.М.** - професор, доктор філософських наук (Київ); **Бодров В.Г.** - професор, доктор економічних наук (Київ); **Розпутенко І.В.** - доцент, доктор наук з державного управління (Київ); **Тронь В.П.** - професор, доктор наук з державного управління (Київ); **Титова Н.І.** - професор, доктор юридичних наук (Запоріжжя); **Панов М.І.** - професор, доктор юридичних наук (Харків); **Гончаренко В.Д.** - професор, доктор юридичних наук (Харків); **Тодика Ю.М.** - професор, доктор юридичних наук (Харків); **Музика А.А.** - доцент, доктор юридичних наук (Київ); **Шаповал В.М.** - професор, доктор юридичних наук (Київ); **Погорілко В.Ф.** - професор, доктор юридичних наук (Київ); **Мисливий В.А.** - доцент, кандидат юридичних наук (Запоріжжя); **Грозовський І.М.** - доцент, кандидат юридичних наук (Запоріжжя); **Хряпінський П.В.** - доцент, кандидат юридичних наук (Запоріжжя); **Лукашевич В.Г.** - професор, доктор юридичних наук (Запоріжжя).

© Гуманітарний університет "Запорізький інститут державного та муніципального управління", 2003

© Колектив авторів, 2003

ЗМІСТ

Агарков О.А. ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ	6
Афендікова Н.О. СТАВЛЕННЯ ЕКОНОМІСТІВ-МИСЛИТЕЛІВ В УКРАЇНІ ДО ПОЛІТИКИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ПРОТЕКЦІОНІЗМУ	10
Бакурова А.В., Кармазь І.А. ОЦІНКА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ МЕТОДАМИ НЕЧІТКОЇ МАТЕМАТИКИ	13
Бірюкова Т.В. ПРОБЛЕМИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРИКОРДОННО-МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ	16
Болдуєв М.В. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НАЙБІЛЬШ РОЗПОВСЮДЖЕНИХ СВІТОВИХ МЕТОДИК ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ	18
Бондарчук О.П. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	24
Борисенко С.С. ІНЖЕНЕРНО-ЛІКАРСЬКІ БРИГАДИ – ЕФЕКТИВНА ФОРМА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я РОБІТНИКІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	28
Бречко О.В. ПОШУК ОПТИМАЛЬНИХ ПАРАМЕТРІВ ОПОДАТКУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ МОДЕЛЕЙ	31
Брітченко І.Г. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ	36
Бугай В.З. РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ - ОСНОВА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	41
Бурлуцький Б.В., Антоненко В.М. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ПОДОЛАННЯ	44
Бутник О.М. МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ З ТРЬОМА КОНЦЕНТРОВАНИМИ ОБЛАСТЯМИ	50
Вайнштейн М. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВСТУПУ ДО ЄС ДЛЯ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ	53
Василевський А.К. СИСТЕМНА КРИЗА В УКРАЇНІ І ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ	58
Величко І.М. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	63
Вініченко І.І., Клименко А.В. РЕФОРМУВАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН	67
Вишняков В.М. ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	70
Волик Н.Г. ПРОЦЕДУРА ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ	73
Гнезділова О.М. АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В АВТОТРАНСПОРТНИХ ЛАНКАХ АПК	77
Гриценко О.І. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДІЯЛЬНОСТІ КООПЕРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ	81
Гудзь П.В. КОРПОРАТИВНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ РЕГІОНАЛЬНИМИ ПРОСТОРОВО-ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ СИСТЕМАМИ	85
Дацій Н.В. РЕСУРСНА ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ І РОЗМІРИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	89
Дацій О.І. ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА У НАРОДНОМУ ГОСПОДАРСТВІ	92

Брітченко І.Г., к.е.н., доцент, докторант
ДонДУЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

В умовах розвитку ринкової економіки все більшої актуальності набуває споживче кредитування. В країнах Заходу кредитування фізичних осіб займає провідне місце серед операцій комерційних банків. Особливо поширився цей вид кредитування в США, де в 70-ті роки ХХ століття спостерігалось троєкратне збільшення обсягів виданих споживчих кредитів. В США система кредитування фізичних осіб склалась набагато раніше, ніж у країнах Західної Європи, що обумовило велику місткість ринку даної банківської послуги. В цьому сенсі США являє найбільш позитивний приклад розвитку системи споживчого кредитування.

В законодавчій практиці України під споживчим кредитом розуміється кредит, виданий виключно у національній грошовій одиниці фізичним особам-громадянам України для придбання споживчих товарів тривалого користування та послуг, який повертається в розстрочку, якщо інше не передбачене кредитним договором. Згідно із змінами, внесеними в Положення НБУ „Про кредитування” від 07.05.2001 року, скасовано заборону на надання споживчого кредиту строком більше, ніж 10 років.

Говорячи про споживче кредитування, необхідно відзначити, що в якості товарів тривалого користування виступають не тільки автомашини чи, скажімо, побутова техніка, а й придбання нерухомості у розстрочку, а також товарів та послуг в роздрібній мережі через дебетові картки, які поширились у західних країнах. В Україні досить поширені кредитні картки, що дозволяють їх власникам здійснювати купівлю понад залишку на його картковому рахунку в межах встановлених лімітів.

Споживче кредитування має велике значення у зв'язку із тим, що через фінансування покупок банками суттєво розширюється ринок товарів та послуг. Це особливо актуально в тих видах діяльності, де

продавці щоденно зустрічаються з конкуренцією та обмеженістю попиту, і де збільшення обсягів продажу носить проблематичний характер – продаж автомобілів, меблі, аудіо-, відео-, побутової техніки, кредити на придбання нерухомості.

Перешкодою розвитку споживчого кредитування в Україні є практично повна відсутність відповідної законодавчої бази та економічної стабільності в країні. Так, наприклад, в США розроблений та діє Єдиний кодекс споживчого кредиту. Наведений в Положенні НБУ „Про кредитування” механізм функціонування системи кредитування стосується кредиту взагалі, а не певних його видів. До того ж, механізм роботи судів та вирішення господарських спорів не досконалий, господарське законодавство не має чіткої специфікації. Звідси, високий ризик можливих фінансових втрат внаслідок форс-мажорних обставин. Що стосується економічної стабільності, то з боку фізичних осіб при довгостроковому кредитуванні існує небезпечність втрати ними роботи та, відповідно, стабільного доходу; з боку банків – ризик фінансової нестабільності, звідси, нездатність виконати зобов'язання.

Тим не менш, кредитування фізичних осіб в Україні поступово набуває масового характеру. Наприклад, частка споживчих кредитів в кредитному портфелі КБ „Приват-банк” на 29.04.2002р. склала 13,51% або 7,37% активів, з якої понад 76% приходилось на кредити фізичним особам в іноземній валюті.

Розглядаючи практику кредитування фізичних осіб, що склалася в Україні, відзначимо, що банки пропонують клієнтам такі різновиди споживчого кредитування:

1. Кредитування житла – переважно носить недовгостроковий характер (до 5 років) і здійснюється небагатьма банками. При цьому відсоткові ставки кредитування сягають 15-20% річних в іноземній валюті

та 36-41% у гривні. Лише банк "Аркада" пропонує своїм клієнтам кредити строком до 35 років та під 10,5% в іноземній валюті. Банки завжди вимагають від своїх клієнтів внесення авансової суми у розмірі 30-50% вартості об'єкту нерухомості, встановлюючи верхню межу кредиту.

Об'єкт нерухомості оформлюється у власність позичальника та одночасно з цим вноситься у заставу банку. Разом з цим, банки суттєво обмежують права в частині розпорядження власністю, адже банки не працюють з квартирами, де прописані неповнолітні, пенсіонери та інваліди будь-якої групи. Зрозуміло, що таких обмежень частково можна позбутися, якщо скасувати інститут прописки та ввести житловий кадастр, як це робиться за кордоном.

Головна проблема для позичальника складається не тільки в необхідності сплати відсотків за користування боргом – він змушений понести витрати, пов'язані із оформленням кредиту й страхуванням, а саме:

- послуги агентства нерухомості (до 5% вартості об'єкта), адже банки не будуть працювати безпосередньо з продавцями майна - фізичними особами;
- згідно із законом України "Про заставу" об'єкт застави повинен бути застрахований – робиться це за рахунок позичальника (1% вартості нерухомості);
- державне мито при оформленні застави (0,1% вартості нерухомості);
- послуги нотаріуса та бюро технічної інвентаризації;
- послуги за оформлення кредиту банком (до 10 доларів США).

Відзначимо, що подібні витрати залежать тільки від вартості нерухомості, а не від суми кредиту, що дуже невигідно клієнтам, які сплачують майже усю вартість нерухомості власними коштами, і яким потрібна незначна сума кредиту.

2. Кредити на купівлю автомобілів - позичальник несе майже ті ж самі витрати, що й при придбанні нерухомості. При цьому авансовий внесок складає 25-50% вартості автомобіля (для вітчизняних та російських авто він вищий, ніж для імпортованих). Стандартний строк складає 18-36 місяців, проте, іноді, становить до 2,5 років (для вітчиз-

няних авто строк нижчий). Відсоткова ставка залежить від строку кредитування та марки авто. Автомобіль виступає забезпеченням та підлягає обов'язковому страхуванню громадянської відповідальності за рахунок власника.

3. Кредит на купівлю товарів у розстрочку. У зв'язку з тим, що у даному випадку питомі витрати банку на кожний кредит будуть найбільші, банки встановлюють кілька меж: мінімальну вартість товару, мінімальний початковий внесок (25-40% вартості товару), мінімальну суму кредиту, максимальний розмір кредиту (як правило, кратний місячному стабільному доходу позичальника, проте не більше певної суми). Строк подібних кредитів складає 12 місяців.

Отже, доцільно використовувати дві схеми, де приймають участь три сторони: банк, торгове підприємство та споживач. В першому випадку торгове підприємство кредитує споживача з обігових коштів за рахунок їх поповнення в банку. В іншому випадку безпосереднім кредитором споживача виступає банк, а торгове підприємство отримує платіж на свій рахунок від банку.

В кредитуванні також можуть брати участь кредитні спілки та інші фінансові інститути. Недоліки взаємодії торгових підприємств із кредитними спілками полягають в наступному:

- високі ставки, що доходять до 50% (таким чином кредитна спілка страхує себе від ризику несплати), тому подорожчання товару в розстрочку значне;
- покупець повинен стати членом кредитної спілки та сплатити організаційний внесок, адже кредитна спілка може надавати кредити виключно своїм членам;
- кредитні спілки не мають достатньо коштів для кредитування значних сум.

Перевага кредитних спілок перед банками в тому, що вони готові працювати навіть з невеликими торговцями, у той час як банки, в основному, із великими торговими мережами. До того ж, кредитні спілки не висувають вимог відносно максимальної частки офіційної заробітної плати клієнта, що може бути спрямована на сплату боргу за кредитом (банки встановлюють цю частку на рівні 50 відсотків). Адже

серед фірм України дуже поширилась практика виплати заробітної плати “в конвертах”, що значно вища за офіційну, вказану за даними бухгалтерського обліку.

Ще одним недоліком участі банків в схемі кредитування є досить тривала процедура оформлення кредиту, адже клієнт повинен представити цілу низку довідок. Щоправда, в останній час банки значно скоротили перелік необхідних для отримання кредиту документів. Кредитна спілка ж оформлює кредит всього за 3 дні, у банку цей час може розтягнутися до 7 днів (тільки в деяких – „Правекс-банк”, „Аваль” – 2-4 дні).

4. У зв'язку із поширенням кредитних карток банки почали пропонувати кредитні ліміти за пластиковими картками. Під кредитним лімітом розуміється сума, в межах якої банк зобов'язується проводити кредитні операції з картковим рахунком клієнту у разі відсутності на ньому коштів. Цю суму можна використати частинами, проте не більше розміру встановленого кредитного ліміту. При цьому плата стягується банком лише за дійсний час користування реально отриманою сумою.

Кредитний ліміт може встановлюватись на наступні види кредитних карток в їх валюті: зарплатні, пенсійні та особисті картки. Банки пропонують два типи кредитних лімітів: торгові та фінансові. Фінансові ліміти, крім здійснення покупок й сплати послуг в торгово-сервісній мережі, дозволяють отримувати готівку. Вітчизняні банки вимагають забезпечення за кредитними лімітами, в якості якого можуть виступати:

- кошти на депозиті у даному банку;
- кошти на депозиті у даному банку особи, що виступає гарантом;
- гарантії й поручительства платоспроможних підприємств;
- застава нерухомості й транспортних засобів.

Незважаючи на це, існує можливість отримання кредитного ліміту без забезпечення (наприклад, на зарплатні та пенсійні картки, або на особисті картки із врахуванням позитивної кредитної історії клієнта). Існує практика відкриття кредитних ліній до зарплатного карткового рахунку особи на

строк до 12 місяців. У даному випадку кредит оформлюється без застави, а порядок погашення такий – використана сума кредиту та нараховані відсотки автоматично погашаються при надходженні зарплатні на картковий рахунок, після чого кредитну лінію можна використовувати у повному обсязі до завершення строку дії кредитної угоди.

Взагалі, використання кредитних карток вигідно для торгових підприємств, бо при сплаті товарів кредитною картою споживач втрачає нагоду скористатись стандартними знижками, що можуть діяти в цей час (3-5% вартості товару).

Найважливішим пунктом кредитної угоди є порядок нарахування та сплати відсотків й основної суми кредиту, тобто розроблення графіку платежів.

Українські банки використовують наступну схему погашення: прості відсотки за кредитами нараховуються на залишок боргу та сплачуються щомісяця. Основна сума кредиту сплачується щомісяця рівними частинами. Зрозуміло, що у такому разі відсоткова ставка за кредитом нижче вказаної банком, адже клієнт сплачує відсотки лише за фактично використаною сумою кредиту. Клієнт має право погасити всю суму кредиту достроково, таким чином, уникаючи сплати зайвих відсотків.

Відсотки за період (місяць) можна підрахувати за наступною формулою:

$$B = K_0 \cdot i \cdot \frac{N}{365},$$

де K_0 – залишок заборгованості за основною сумою на початок періоду;

i – річна відсоткова ставка;

N – кількість днів в періоді (місяці).

За деяких незначних припущень, знаючи річну відсоткову ставку (i), кількість платежів (місяців) за час дії кредитної угоди (n) та кількість платежів на рік ($m=12$), можна вирахувати дійсну відсоткову ставку (B_r), що буде сплачена за кредитом за

формулою: $B_r = \frac{i \cdot (n+1)}{2 \cdot m}$ (ця відсоткова

ставка не пов'язана із певним періодом часу). Відзначимо, що навіть через нерівність кількості днів в місяці помилка при використанні вказаної формули не

перевищує 1% від суми дійсно нарахованих відсотків, а при періодах більше одного року помилка набагато менше (менше 0,5%).

Можна виділити й іншу схему нарахування відсотків та сплати суми боргу, що має місце у практиці США. У даному випадку відсотки нараховуються відразу на всю суму кредиту. Щоб спланувати графік погашення заборгованості (а він являє собою послідовність рівних платежів), необхідно розділити кожний платіж на суму погашення основної суми боргу та відсотки за кредитом. Для цього використовується "правило 78", тобто правило суми порядкових номерів місяців року. Якщо ми взяли кредит на рік із щомісячним погашенням, то при першому платежі сплата відсотків складе 12/78 від загальної нарахованої суми відсотків, при другому платежі – 11/78 загальної суми відсотків і т.д. Останній платіж відсотків складе 1/78. Таким чином, відсотки погашаються прискорено і являють собою арифметичну прогресію, що зменшується. Аналогічно діють, якщо період часу більший за рік.

Знаючи загальний щомісячний платіж (як відношення загальної суми боргу і нарахованих за ним відсотків до кількості платежів за час дії угоди) та щомісячну сплату відсотків, можна вирахувати щомісячне погашення основної суми боргу як їх різницю. Як результат, досягається рівність щомісячних платежів на період дії угоди.

Ми пропонуємо іншу схему нарахування відсотків, що поєднує в собі дві попередні, і тому, на наш погляд, є більш ефективною та зручною, як для позичальників кредиту, так і для самого банку, бо забезпечується рівність платежів, а відсотки нараховуються на залишок боргу.

У даному випадку ми знаємо суму сплати відсотків при першому платежі, отже, нам потрібно визначити виплату основної суми боргу при першому платежі. Шляхом математичних перетворень не важко отримати наступну формулу, що базується на зростаючій геометричній прогресії:

$$A_1 = \frac{K \cdot (q - 1)}{(q^n - 1)}, \text{ причому } q = \left(1 + \frac{i}{m}\right),$$

де A_1 – виплата основної суми боргу при першому платежі клієнту;

K – загальна сума кредиту (без нарахованих відсотків);

i – річна відсоткова ставка за кредитом;

n – кількість платежів (місяців) за час дії кредитної угоди;

m – кількість платежів за кредитною угодою на рік ($m=12$).

Далі нарахування відсотків йде за стандартною схемою, що використовують банки України, тобто на залишок боргу. Наступні виплати основної суми боргу можна визначити, як $A_2 = A_1 \cdot q \dots A_n = A_1 \cdot q^{n-1}$ (члени геометричної прогресії), або розраховується загальна щомісячна сума платежу (щомісячне погашення основної суми боргу плюс відсотки), що буде постійною для всіх періодів, та визначається залишок боргу на кінець першого періоду. Знаючи загальну щомісячну суму платежу та відсотки до сплати на наступний період, ми можемо визначити A_2 і т.д.

Приклад. Нехай вартість квартири становить 10000 у.о. Клієнт сплачує за власні кошти 8000 у.о. Сума кредиту становить 2000 у.о. під 18% річних в іноземній валюті на строк 12 місяців. Результати підрахунків представимо у вигляді таблиці 1.

Тобто, за нашою методикою клієнт реально сплатить 200,32 у.о. або 10,02% від суми кредиту, а за методикою вітчизняних банків загальна сума відсотків становить 196 у.о. або 9,8% суми кредиту. Проте, різниця в сумі відсотків незначна й клієнт вносить щомісяця рівні суми платежів. При використанні нашої методики сплачувана сума відсотків поступово зменшується й більша частина йде на погашення основної суми боргу. А методика банків призводить до того, що початковий та останній платежі сильно відрізняються (особливо за великої ставки відсотків), що в умовах стабільного рівного доходу позичальника не вигідно.

Банки почали освоювати й ломбардне кредитування, тобто видачу кредитів під заставу речей з дорогоцінних металів. У такому разі кредит можна отримати під 0,5-0,8% у день. Клієнт зобов'язаний застрахувати заставу (0,05% від суми оцінки дорогоцінного виробу), що зберіга-

Таблиця 1. Календар розрахунку остаточної вартості нерухомості

Місяць	Сума погашення кредиту	Сума відсотків	Загальна сума погашення	Залишок заборгованості
1	153,36	30,00	183,36	1846,64
2	155,66	27,70	183,36	1690,98
3	158,00	25,36	183,36	1532,98
4	160,37	22,99	183,36	1372,62
5	162,77	20,59	183,36	1209,85
6	165,21	18,15	183,36	1044,64
7	167,69	15,67	183,36	876,95
8	170,21	13,15	183,36	706,74
9	172,76	10,60	183,36	533,98
10	175,35	8,01	183,36	358,63
11	177,98	5,38	183,36	180,65
12	180,65	2,71	183,36	0,00
Підсумок:	2000	200,32	2200,32	

ється у банку безкоштовно. Строк кредитування складає від 7 днів до 1 місяця із можливістю дострокового погашення.

Проте, дуже часто ломбарди здатні запропонувати клієнтам більш гнучкі та привабливі умови кредитування, ніж банки, бо ломбарди, насамперед, не обмежені певним рівнем рентабельності у своїх діях. Процедура документального оформлення кредиту у більшості банків значно триваліша, ніж у ломбардах. До того ж, деякі ломбарди готові брати у заставу не тільки вироби з дорогоцінних металів, а й інші речі. У ломбардів відсутні обмеження відносно розміру кредиту, банки ж завжди встановлюють мінімальний рівень через високі питомі витрати видачі малих кредитів.

На основі аналізу поточної ситуації й узагальнення можна виділити наступні проблеми розвитку системи споживчого кредитування в Україні:

- високі ставки за кредитами через економічну нестабільність в країні;
- недосконалість господарського законодавства;
- існування інституту прописки та намагання захистити соціально вразливі верстви населення шляхом обмеження прав власників житла;
- практично повна відсутність кредитів на строк понад 5 років, що робить придбання житла в розстрочку абсолютно не привабливим;
- висока вартість та тривалий термін оформлення документів через небажання банків працювати без участі агентств неру-

хомості та бюрократизацію процедури видачі кредитів;

- майже повна відсутність кредитування фізичних осіб без застави або забезпечення, не врахування позитивної кредитної історії позичальника;

- незначна конкуренція з боку інших фінансових установ, що не створює стимулів для покращення якості послуг з кредитування фізичних осіб банками;

- цілеспрямована політика багатьох банків, що мають достатні ресурси для кредитування (особливо кредитування придбання нерухомості), на роботу виключно з великими юридичними особами. При цьому кошти населення держави розглядаються лише як джерело формування депозитної бази банку.

Література:

1. Бритченко І.Г. Банковский маркетинг: организация процессов инвестирования. – Донецк: ІЭПІ НАН України, 1997. – 200 с.
2. Бритченко І.Г. Системность банковского дела и реальный капитал. – Донецк: ІЭПІ НАН України, МЭГІ. - 1998. – 134 с.
3. Закон України № 2654-ХІІ від 02.10.92р. "Про заставу" (в редакції від 21.12.2000).
4. Положення НБУ №246 від 28.09.95р. "Про кредитування" (в редакції від 4.12.2001).
5. Побединська В. Проблеми споживчого кредитування в Україні // Вісник НБУ. – 1999. - №2. – С. 42-43.
6. Чайка О., Карасьова З. Кредитування фізичних осіб під заставу дорогоцінних металів за участю ломбарду // Вісник НБУ. – 2000. - №5. – С. 12-13.

Держава та регіони

серія: Економіка та підприємництво

№ 1, 2003 р.

Науково-виробничий журнал

Виходить щоквартально

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 4801

Відповідальний за випуск *Корецький М.Х.*

Відповідальний редактор *Сергієнко В.І.*

Технічний редактор *Біла К.О.*

Редактор *Северинюк В.М.*

Підписано до друку 10.01.2003.

Формат 60x84 /8. Умов. друк. арк. 26,0.

Тираж 300 прим.

Гуманітарний університет "ЗІДМУ"
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70-6
Тел/факс (0612) 63-99-73
E-mail: editor.dtr@zismg.zp.ua

Надруковано на поліграфічній базі видавництва "Наука і освіта"

Свідоцтво про державну реєстрацію ДП № 64-Р
49000, м. Дніпропетровськ, вул. Столярова, 8, офіс 212,
тел. (0562) 37-13-13, 35-78-19